

datum

1 februari 2007

onderwerp

Duin en Bollenstreek

kenmerk

JD1.07KO.0016 (PO3505)

Overgang po-vo binnen de samenwerkingsverbanden Duin en Bollenstreek

In gesprek met Theo van Dongen (coördinator samenwerkingsverband po Duin en Bollenstreek), Jack Duivenvoorde (coördinator samenwerkingsverband Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg), Benno Wiggers (coördinator vo Duin en Bollenstreek), Bram van Woudenberg (onderwijsadviseur obd Duin en Bollenstreek), Lia Tjabringa (intern begeleider basisschool).

Het samenwerkingsverband Duin en Bollenstreek telt 45 scholen voor het basisonderwijs en twee scholen voor het speciaal basisonderwijs. In totaal telt dit samenwerkingsverband 12.118 leerlingen en nemen er acht besturen aan deel.

Het samenwerkingsverband Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg telt 20 scholen voor het basisonderwijs en één school voor het speciaal basisonderwijs. In totaal betreft het hier vijf besturen en circa 5.500 leerlingen.

Ongeveer 90 procent van de leerlingen uit deze twee genoemde samenwerkingsverbanden gaan naar het samenwerkingsverband vo Duin en Bollenstreek.

Het samenwerkingsverband vo Duin en Bollenstreek telt 14 locaties voor voortgezet onderwijs met in totaal 10.452 leerlingen. Het aantal besturen dat deelneemt aan het samenwerkingsverband is zeven.

Structuur zorgplatform

De structuur van het zorgplatform ziet er als volgt uit. De functie van de pcl is bij alle verbanden smal. Voor het basisonderwijs geldt dat er IB- en ZAT-netwerken zijn en in het voortgezet onderwijs zijn er netwerken voor de interne zorgcoördinatoren, ZAT-netwerken en dyslexiecoaches. Voor de netwerken geldt dat er structurele overlegmomenten zijn gepland.

Er zijn verschillende voorzieningen per samenwerkingsverband waarin leerlingen worden opgevangen. Structureel kunnen de basisscholen gebruikmaken van ambulante begeleiding vanuit het sbo. Ze kunnen gebruikmaken van schoolvideo-interactiebegeleiding. De scholen kunnen ook een beroep doen op het ZAT. De algemeen geldende regel binnen deze samenwerkingsverbanden is dat leerlingen worden opgevangen binnen de school en daar de extra begeleiding krijgen die ze nodig hebben. Een enkele leerling gaat naar een particulier instituut voor begeleiding. In enkele gevallen treedt een medewerker van de onderwijsbegeleidingsdienst op als consulent voor de school wanneer er sprake is van ernstige leesproblemen en dyslexie. De consulent bemiddelt in dit geval tussen de school,

ouders en particulier instituut om de afstemming tussen onderwijs en zorg zo goed mogelijk te regelen. De begeleidingsdienst fungeert ook als partner op het moment dat er vragen zijn over het lesgeven aan en begeleiden van leerlingen met ernstige leesproblemen en dyslexie. Tevens wordt er voor incidentele zorg getracht een goede oplossing te vinden. Zo kan het zijn dat een leerling niet meer te handhaven is binnen een school en dat er een noodoplossing moet komen om een bepaalde periode te overbruggen. Op zo'n moment probeert het samenwerkingsverband financiële middelen beschikbaar te stellen, zodat de leerling toch die ondersteuning kan krijgen die hij/zij nodig heeft.

Buiten deze structurele zorg aan leerlingen wordt erin voorzien dat nieuwe leerkrachten zich kunnen bijscholen zodat er geen gaten vallen. Vanuit het samenwerkingsverband worden studiedagen georganiseerd over bijvoorbeeld het protocol Leesproblemen en dyslexie en kan er met een bijdrage vanuit een samenwerkingsverband een training worden gevolgd voor de implementatie van het protocol. Dit soort zaken wordt bijna allemaal geïnitieerd en mede gefinancierd door het samenwerkingsverband.

In het samenwerkingsverband Katwijk is dit schooljaar een bovenschoolse ontwikkelingscoach aangesteld die zich bezighoudt met de implementatie van het dyslexiebeleid en dit beleid waarborgt voor het samenwerkingsverband. Deze persoon brengt in beeld of de scholen de protocollen hebben ingevoerd en of ze de invoering ook onderhouden. Verder brengt hij/zij in kaart of er wellicht nieuwe leerkrachten zijn die bijgeschoold moeten worden door de onderwijsbegeleidingsdienst. Dit gebeurt ook in het kader van de overgang po/vo, want wanneer er een gat zit omdat de school het protocol voor groep 5-8 niet heeft ingevoerd, kan dit voor problemen zorgen.

Het samenwerkingsverband po Duin en Bollenstreek huurt voor de waarborging iemand in van een sbo.

Binnen het samenwerkingsverband vo Duin en Bollenstreek worden de leerlingen die uitvallen, ondersteund op de school door de leerkracht, de dyslexiecoach of RT'er. Indien extra ondersteuning nodig is voor de docent of RT'er, kan via het samenwerkingsverband een externe deskundige worden geraadpleegd. Koos Henneman heeft de scholen voor voortgezet onderwijs ondersteund bij de invoering van het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs en voor de waarborging van het dyslexiebeleid is een RT'er aangesteld.

De drie samenwerkingsverbanden organiseren samen jaarlijks een po/vo-dag waarbij alle betrokkenen worden uitgenodigd. Op deze dagen worden bepaalde onderwerpen in groepen met elkaar besproken. De bevindingen worden vervolgens naar elkaar teruggekoppeld. Verder is de werkgroep Overgang po-vo dyslexie opgericht. Deze groep houdt zich inhoudelijk bezig met het vormgeven van alle aspecten die te maken hebben met de overgang po-vo. Op dit moment zijn er veel ontwikkelingen en ideeën over dit onderwerp en het streven is om over drie jaar de meeste van deze punten te hebben gerealiseerd.

(Koude) overdracht van leerlingengegevens

Van leerlingen bij wie kan worden volstaan met relatief beperkte gegevens, ontvangt de school het schoolverlaterrapport. De vo-school levert dit rapport aan. Bij leerlingen die naar het leerwegondersteunend onderwijs, het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs

(REC-school) gaan, wordt een onderwijskundig rapport meegegeven. Dit onderwijskundige rapport wordt ook meegeleverd wanneer de leerling het risico loopt op moeilijkheden in het eerste jaar van het voortgezet onderwijs. Bij het onderwijskundig rapport worden nu ook de gegevens van het leerlingvolgsysteem geleverd.

De leerlingen die naar het leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs gaan, komen in aanmerking voor het drempelonderzoek, welke in januari van groep 8 wordt gehouden. Bij deze leerlingen wordt ook het Cito-leerlingvolgsysteem opgevraagd om een zo goed mogelijk inzicht te krijgen in de leerontwikkeling.

De werkgroep Overgang po-vo heeft vorig jaar aangegeven dat ze graag meer informatie wil verstrekken over sociaal-emotionele aspecten en dyslexie aan het voortgezet onderwijs. Hierbij wordt ook gebruikgemaakt van de vragenlijst leergeschiedenis die is opgenomen in het protocol Leesproblemen en dyslexie voor groep 5-8 en het protocol Dyslexie voortgezet onderwijs. Recent is afgesproken dat dit document vanaf nu standaard wordt opgenomen bij de overdracht.

Veel leerlingen van groep 8 maken een portfolio. Dit is een document waarin de leerlingen zichzelf beschrijven en waarin ze kenbaar maken wat hun verwachtingen zijn over het voortgezet onderwijs. Dit document wordt gebruikt bij het intakegesprek in het voortgezet onderwijs. De scholen voor voortgezet onderwijs hebben dit jaar aangegeven dat ze het erg handig vinden om dit te gebruiken tijdens de intake. Daarom wordt nu bekeken of dit portfolio regiobreed kan worden ingevoerd.

Aan het begin van het schooljaar krijgen alle docenten een lijst met daarop de kenmerken en behoeften van leerlingen. Tijdens de klassenbespreking aan het begin van het schooljaar, wordt besproken waar de docenten rekening mee moeten houden en hoe ze omgaan met de problemen van bepaalde leerlingen. Alle docenten van een klas zijn hier in principe bij betrokken en dit kan nu ook omdat sinds dit schooljaar op de meeste scholen een klas maar acht docenten heeft. Alle voor de didactiek belangrijke kenmerken van een leerling worden opgenomen in het leerlingvolgsysteem en de mentor heeft als taak dit bij te houden. De coördinator is degene die dit proces bewaakt en de mentoren erop aan kan spreken wanneer hij/zij verzuimt gegevens in het volgsysteem te zetten.

Op dit moment wordt nog geen gebruikgemaakt van een digitaal systeem voor de overdracht van gegevens.

Warme overdracht

De afspraak vanuit het samenwerkingsverband vo is dat er een warme overdracht plaatsvindt voor alle leerlingen met indicatie voor het leerwegondersteunend onderwijs, praktijkonderwijs en een REC-cluster. Dit geldt ook voor alle leerlingen van wie de leerkracht van groep 8 dit nodig vindt. De algemene aanbeveling vanuit het samenwerkingsverband is: voor alle leerlingen een warme overdracht. Deze overdracht dient voor het einde van het schooljaar plaats te vinden. De brugklascoördinator gaat samen met de toekomstige mentor op bezoek bij de leerkracht van groep 8 voor de intake. In sommige gevallen zit hier ook een IB'er bij voor bepaalde leerlingen die een periode van extra begeleiding achter de rug hebben.

De coördinatoren van de samenwerkingsverbanden zorgen voor de waarborging: indien één van hen het signaal ontvangt dat de overdracht niet, of niet goed gebeurt, bespreken coördinatoren dit met de betreffende school.

Op de meeste scholen voor voortgezet onderwijs vindt er een intakegesprek plaats tussen alle leerlingen en de (hulp)mentor. De leerlingen nemen hun portfolio mee waarmee ze zich presenteren. In dit gesprek vertellen de leerlingen waarom ze voor deze school hebben gekozen en wat ze ervan verwachten. Bij de zorgleerlingen wordt besproken wat deze leerlingen nodig hebben om succesvol te kunnen presteren op deze school. Daarbij wordt ook geïnventariseerd wat ze graag willen dat de school voor hen kan doen en wat de school te bieden heeft.

Het bespreken van de wensen en behoeften is dit jaar voor het eerst ingevoerd en dit heeft een omslag teweeggebracht bij de docenten: zij moeten (nu nog meer dan voorheen) hun handelen gaan afstemmen op de behoeften van de leerling. In dit gesprek staat de leerling centraal. In de intake wordt geprobeerd de drempelvrees weg te nemen door de leerling een beeld te schetsen van wat de school voor hem/haar kan betekenen. Belangrijk is vervolgens: hoe gaan we dit communiceren naar de collega's (waarborging)? De te volgen gang van zaken wordt met de interne zorgcoördinator besproken.

Dit gesprek wordt in principe gehouden met de leerling. Wanneer de leerling of school er behoefte aan heeft, kunnen de ouders ook worden uitgenodigd. De coördinatoren zien het liefst dat het portfolio niet alleen wordt ingezet bij de overgang po-vo, maar ook bij de overgang van het voortgezet onderwijs naar een vervolgopleiding, zodat er een doorgaande lijn wordt gewaarborgd. De idee is dat de leerling de beheerder is van het portfolio en dus medeverantwoordelijk voor het sturen van het eigen leerproces.

Het idee voor de toekomst is dat een terugkommiddag op de basisschool wordt georganiseerd. Op dit moment geeft de leerling een terugkoppeling aan de basisschool. De leerling vertelt wat goed is aan de nieuwe school en aan de basisschool. Ook kunnen ze aangeven wat ze willen veranderen aan de basisschool. Dit jaar was het te kort dag om dit regiobreed in te voeren. Dit onderwerp komt nu aan de orde op de volgende po/vo-studiedag (eind november). De coördinatoren en interne deskundigen hopen dat dit snel kan worden doorgevoerd.

Bijna alle scholen voor voortgezet onderwijs geven nu een cijfermatige terugkoppeling aan de basisschool. Hierover zijn nog geen standaardafspraken gemaakt tussen de samenwerkingsverbanden. Inhoudelijke terugkoppeling over de overdracht vindt nu plaats op de po/vo-studiedag. Op deze dagen leren de verschillende betrokkenen meer over elkaars werkwijze. Belangrijk is dat men nog meer inhoudelijk bij elkaar in de keuken gaat kijken en dat men elkaar op de hoogte houdt bij inhoudelijke veranderingen. Hierover zijn nu nog geen afspraken gemaakt, maar de coördinatoren vinden het erg belangrijk dat hierover meer afstemming komt.

Dyslexieverklaring

Binnen het samenwerkingsverband Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg is afgesproken dat wanneer er bij leerlingen het vermoeden van dyslexie is, de obd Duin en Bollenstreek diagnostisch onderzoek uitvoert. De bedoeling is dat de leerlingen uit dit samenwerkingsverband met een dyslexieverklaring van school af gaan indien er het vermoeden van dyslexie door middel van diagnostisch onderzoek bevestigd wordt. Dit volgt automatisch uit het invoeren van het protocol, omdat je daarbij op een zo vroeg mogelijk tijdstip probeert ernstige leesproblemen en dyslexie te signaleren en aan te pakken. De onderwijsbegeleidingsdienst biedt sinds kort ook verkorte onderzoeken aan voor die leerlingen

bij wie het duidelijk is dat ze goed functioneren en ontwikkelen op alle andere cognitieve gebieden. Er wordt nu ook nagedacht over het houden van een verkort dyslexieonderzoek, waarbij de school al heel veel voorwerk doet. De school toont door toetsen aan dat er sprake is van een achterstand en er dient een periode van intensieve begeleiding te zijn geweest, waarmee de hardnekkigheid van het probleem kan worden aangetoond. De sbo of het particuliere instituut hoeft dan alleen nog maar aan te tonen dat het dyslexie is (door middel van een verklarende en indicerende diagnose) en geeft de dyslexieverklaring af. De kosten van het afgeven van een dyslexieverklaring zullen dan aanzienlijk verminderd worden. Deze procedure is een onderwerp van gesprek binnen de werkgroep Overgang po-vo.

In het zorgplan van het samenwerkingsverband Duin en Bollenstreek staat dat er in het basisonderwijs in principe geen dyslexieverklaring wordt afgegeven, omdat deze dyslexieverklaring er in het basisonderwijs in formele zin niet toe doet. Voor begeleiding worden de leidraden uit de protocollen gebruikt en de leerlingen ontvangen de begeleiding die hij/zij nodig hebben en daar doet de dyslexieverklaring niets aan af. Nu er veel overleg is tussen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, stelt het voortgezet onderwijs de vraag om er toch voor te zorgen dat leerlingen in het bezit zijn van een dyslexieverklaring wanneer er het vermoeden van dyslexie is. Deze vraag rijst vanwege het behalen van een zo groot mogelijk leerrendement van de leerling. In het voortgezet onderwijs moet er namelijk nog een intensieve periode van diagnostiek (en begeleiding) worden uitgevoerd, voordat de leerling faciliteiten kan worden verleend. Het zorgen voor een dyslexieverklaring in het voortgezet onderwijs zorgt meestal toch voor een tijdsverlies van minimaal een half jaar.

De samenwerkingsverbanden van het basisonderwijs zien zeker de noodzaak in van het eerder afgeven van de dyslexieverklaring in het belang van de leerling. Alleen komt dan de financiële kwestie weer ter sprake. De coördinatoren van de samenwerkingsverbanden zijn hierover in overleg met elkaar en zij zijn van mening dat de kosten niet op voorhand leidend mogen worden voor deze kwestie. De werkgroep po-vo moet er inhoudelijk voor zorgen dat de overgang po-vo goed verloopt (inclusief dit onderwerp) en de coördinatoren gaan zich buigen over het financiële aspect. Zo werd er bijvoorbeeld genoemd dat er wellicht een stichting in het leven kan worden geroepen waarop financiële middelen worden gestort door alle partijen. Uit deze stichting zullen dan wellicht de dyslexieonderzoeken kunnen worden bekostigd.

In het basisonderwijs zorgt de begeleidingsdienst voor diagnostisch onderzoek. Alleen ligt er nu wel de vraag om iets te doen aan de prijs en het aantal uren die staan voor een onderzoek omdat de obd het nodige kan doen met de informatie die de school al heeft. Zo nodig kunnen over de kwaliteit daarvan nadere afspraken gemaakt worden. Er is nog een weg te gaan in de afstemming met de obd.

In het voortgezet onderwijs worden op dit moment jaarlijks 2000 leerlingen gescreend. De leerlingen die uitvallen op het signaleringsinstrument worden vervolgens aanvullend onderzocht door de dyslexiecoaches. De RT'ers houden daarna weer een vervolgonderzoek en tenslotte gaan leerlingen die daarvoor in aanmerking komen naar een GZ-psycholoog voor het uitvoeren van een diagnostisch onderzoek en het afgeven van de dyslexieverklaring. Het samenwerkingsverband betaalt 75 procent van de kosten en de ouders en/of de school 25 procent (de school overlegt dit met ouders en treft een regeling). Indien er bijvoorbeeld ook

intelligentieonderzoek nodig is, dan worden deze kosten ook gedragen door het samenwerkingsverband.

In het kader van de doorgaande lijn zou in de toekomst dit signaleringsonderzoek niet meer nodig hoeven te zijn. Wanneer de informatieoverdracht goed en volledig is, weet men goed welke leerlingen risicoleerlingen zijn en welke niet. Idealiter is dan de screening niet meer nodig.

De coördinatoren vinden het allen erg belangrijk dat de overdracht voor de leerlingen zo goed mogelijk wordt geregeld, zodat het voortgezet onderwijs de leerlingen direct de faciliteiten kan bieden die de leerling nodig heeft. Het doel is dat binnen drie jaar deze overdracht goed is geregeld, waarbij als principe geldt dat de leerlingen op de basisschool al een dyslexieverklaring krijgen (indien dit aangewezen is) en ze op die manier geen achterstand oplopen bij de overgang po-vo, omdat dan direct de faciliteiten kunnen worden verleend die nodig zijn.

Doorgaande lijn

Invoering protocol Leesproblemen en dyslexie voor groep 5-8

Binnen beide samenwerkingsverbanden van het primair onderwijs is afgesproken dat de scholen zelf het protocol invoeren, met of zonder begeleiding van het samenwerkingsverband of de onderwijsbegeleidingsdienst. De invoering is de verantwoordelijkheid van de school, maar de afspraak is wel dat het zo snel mogelijk gebeurt. Op dit moment zijn er nog enkele scholen die dat niet hebben gedaan, hetgeen niet goed is voor de waarborging van de doorgaande lijn. Hiervoor zijn nu enkele personen aangesteld (zie eerder in deze beschrijving). Het beeld bij de coördinatoren is dat de IB'ers onvoldoende grip hebben op de invoering van het protocol. Dit is ontstaan doordat het protocol voor groep 5-8 vooral vaardigheden betreft en de leerkrachten aangeven dit al te doen in de klas. Het probleem zit hem nu in de waarborging, doen we het goed en hoe voorzien we in een doorgaande lijn? Bij een gedeelte van de scholen is het protocol Leesproblemen en dyslexie voor groep 5-8 al heel goed ingevoerd samen met de IB'er en RT'er. De kracht van het samenwerkingsverband hierbij is dat er een stimulerend netwerk is van de IB'ers, waarin men dit soort zaken, zoals de invoering van het protocol, goed met elkaar kan bespreken. De coördinatoren zien graag dat de scholen de kwaliteit van hun dyslexiebeleid kunnen aantonen: deze school is *dyslexieproof!* De scholen zouden dit moeten kunnen aantonen, wat natuurlijk naar ouders toe ook een goed signaal is.

Oriëntatie op voortgezet onderwijs

Het moment waarop de basisscholen beginnen met de oriëntatie op het voortgezet onderwijs verschilt per school. De ene school doet dit in groep 7 en de andere in groep 8. Hier zijn geen afspraken over gemaakt binnen de samenwerkingsverbanden. Wat betreft het oriënteren op een dyslexievriendelijke school, wordt aangegeven dat dit lastig is in verband met een langgerekte regio. Doordat de afstanden groot zijn en de bereikbaarheid met het openbaar vervoer beperkt is, oriënteren leerlingen zich toch op de scholen die dicht in de buurt liggen en maken ze daarin hun keuze voor de beste school.

Over het adviesgesprek in groep 8 zijn geen afspraken gemaakt binnen het samenwerkingsverband. De vorm en de betrokken personen verschillen per school. Het voortgezet onderwijs kent wel vaste contactpersonen voor het primair onderwijs. Vanuit het samenwerkingsverband is er ook geen behoefte om dit te gaan reguleren. Anderzijds,

wanneer het signaal komt dat een school dit niet goed uitvoert, wordt er wel aan de bel getrokken en vindt er een gesprek plaats. Veel onderwerpen komen natuurlijk ook aan bod op de jaarlijkse studiedagen po/vo en op de overlegmomenten die in deze periode plaatsvinden tussen po en vo. Het adviesgesprek met de leerling en ouders wordt gehouden vooraf aan de Cito-toets. De leerling wordt vooral beoordeeld op hoe hij functioneert en niet zozeer op de score op de Cito-toets. Dyslectische leerlingen mogen gebruikmaken van extra faciliteiten bij de afname van de entreetoets en de Cito-toets. De sbo wordt door de scholen geconsulteerd wanneer er vragen zijn over de mogelijkheden van deze faciliteiten.

Start in het voortgezet onderwijs

Alle scholen binnen het samenwerkingsverband hebben een dyslexiecoach en de dyslectische leerlingen krijgen een dyslexiekaart. Op dit moment loopt men binnen het samenwerkingsverband nog aan tegen het feit dat niet alle docenten even goed weten hoe ze met zo'n kaart om moeten gaan. Het is de taak van de RT'er om ervoor te zorgen dat naleven van de faciliteiten op de dyslexiekaart ook daadwerkelijk gebeurt. Het samenwerkingsverband faciliteert hierin. Er is nog geen uniformiteit in de dyslexiekaart, wel is bij het opstellen ervan gebruikgemaakt van de aanwijzingen uit het protocol Dyslexie voortgezet onderwijs. Wat betreft de afstemming op de persoonlijke behoeften van de leerling hebben ouders en leerlingen ook een stem. In klas 1 en 2 worden hierbij vooral de ouders betrokken en wanneer de leerlingen ouder zijn, worden zij hierbij betrokken. De dyslexiecoach roept alle leerlingen bijeen om te bepreken wat de afspraken zijn. Als dit niet nageleefd wordt, dan is de dyslexiecoach het aanspreekpunt. De mentor heeft als taak om een gesprek met de leerling aan te gaan over de te verlenen faciliteiten.

Structureel overleg tussen po en vo

Tussen de betrokkenen van het basis- en voortgezet onderwijs vindt jaarlijks overleg plaats tijdens de jaarlijkse po/vo-studiedag. Verder komt de werkgroep Overgang po-vo drie keer per jaar bijeen en zijn er frequente overlegmomenten tussen de coördinatoren van de samenwerkingsverbanden.

Op de jaarlijkse po/vo-studiedag wordt vooraf informatie gegeven over de te bespreken punten. Deze worden op de betreffende dag in groepen met elkaar uitgewerkt en daar wordt een verslag van gemaakt. De punten die op deze dag naar voren komen, worden weer in de stuurgroep besproken.

Beleid

Het ontwikkelde beleid wordt vastgelegd in de zorgplannen. Ieder samenwerkingsverband stelt zijn eigen zorgplan op waarin de besluiten die zijn genomen betreffende de overgang po-vo, worden vastgelegd. De afspraken die worden gemaakt tussen de betrokkenen worden opgenomen in een document en dit is raadpleegbaar. De evaluatie van het opgestelde beleid vindt plaats op de jaarlijkse studiedag po/vo. Deze evaluatie heeft voor een gedeelte een informeel karakter en dit zou uitgebreid kunnen worden naar een structurelere vorm. Naar aanleiding van deze dag vindt ook weer beleidsbijstelling plaats. De afspraken worden teruggekoppeld naar de scholen via een verslag en daar zijn alle belanghebbenden op aanspreekbaar.

Succesfactoren en oplossingen voor knelpunten

De belangrijkste succesfactor is dat veel initiatieven van onderaf beginnen en dan wil je graag dat het goed blijft gaan. Als men hard heeft gewerkt aan nieuwe ontwikkelingen, dan wil je ook dat het standhoudt. Basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs hadden de ervaring dat bij enkele leerlingen (pas) in de brugklas (formeel) dyslexie werd geconstateerd en dat frustreerde. "De leerling heeft acht jaar op de basisschool gezeten en wij hebben/men heeft de leerling dan niet als zodanig gesignaleerd." Ook wil je, als je als basisschool al die tijd hard met een leerling hebt gewerkt, dat de school voor voortgezet onderwijs de juiste informatie krijgt, zodat zij goed met de leerling verder kan werken. Daarom is het zo goed om met elkaar om tafel te gaan zitten en daarover afspraken te maken.

Een andere belangrijke succesfactor is de jaarlijkse studiedag over dit onderwerp. Op dat moment zie en spreek je alle betrokkenen. De opzet van de dag is heel veel doen met elkaar. Je gaat samen aan het werk en de betrokkenen bespreken de zaken die hen direct aangaan. Er worden geen lezingen gegeven, je werkt samen aan voorstellen voor het te vormen beleid. Door deze dagen wordt het ook mogelijk gemaakt om inhoudelijk bij elkaar in de keuken te kijken, zodat men van elkaar ziet wat men doet.

Verder is het belangrijk dat de termijnen waarin zaken aan de orde komen, kort zijn. Hierdoor verliest men het onderwerp niet uit het oog en blijft het onder de aandacht. De leden van de werkgroep Overgang po-vo zijn zeer gemotiveerd. Er waren veel belangstellenden die in deze werkgroep wilden werken en sommigen moe(s)ten een beetje getemperd worden in hun enthousiasme.

Er is een goede relatie tussen de coördinatoren; ze denken min of meer hetzelfde over hoe de zaken georganiseerd moeten worden. Ze vinden steun bij elkaar en kunnen bij elkaar terecht. Ze zitten er niet om de ander vliegen af te vangen, maar om samen voor een goede afstemming te zorgen. Dit werkt erg stimulerend. Er is vertrouwen in elkaar en door de werkgroep is er een directe relatie met de mensen in het veld. Dit vinden allen erg belangrijk; de lijntjes zijn kort.

Ten slotte is het belangrijk dat er inhoudelijke mensen zijn voor het vormgeven van de inhoud van het beleid en dat de coördinatoren er zijn om de problemen die men tegenkomt op te lossen, zowel organisatorisch, inhoudelijk, beleidsmatig als financieel.